

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Monika Brozmanová

Uplatnenie Bloomovej taxonómie vo vyučovaní prírodovedy na 1. stupni ZŠ

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica

2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Monika Brozmanová

Kontakt na autora: Základná škola Bacúch, Hlavná č. 278, 976 64 pošta Beňuš,
brozmanovci@gmail.com

Názov OPS/OSO: Uplatnenie Bloomovej taxonómie vo vyučovaní prírodovedy na 1. stupni ZŠ

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Jaroslava Paulovičová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Taxonómia. Úrovne rozvoja. Osobnosť žiaka. Typy inteligencie. Práca v skupine. Edukačné ciele. Učebná požiadavka. Úloha. Tvorivá dramatika. Fázy vyučovania.

Anotácia

Hlavnou témou OPS je ukázať na konkrétne využitie Bloomovej taxonómie výchovných cieľov pre učiteľa na zvýšenie efektivity vyučovacieho procesu.

Práca má 4 kapitoly. Prvá kapitola poskytuje teoretické východiská témy práce, opisuje Bloomovu taxonómiu, ciele vyučovania na 1. stupni. Hovorí sa v nej o kompetenciách učiteľa v súvislosti s využitím taxonómie vo vyučovaní prírodovedy i špecifikách tohto predmetu pre všestranný rozvoj žiaka.

V druhej kapitole je podrobnejšie opísaná vlastná pedagogická skúsenosť s aplikovaním Bloomovej taxonómie priamo do obsahu učiva prírodovedy 1. stupňa. V jednotlivých kapitolách sú ukážky aplikácie Bloomovej taxonómie do tvorby úloh pre žiakov podľa jednotlivých úrovní rozvoja a následne klasifikácia úloh podľa jednotlivých typov inteligencie.

V tretej kapitole je ukážka využitia aktivít tvorivej dramatiky, hrania rolí v súlade s formuláciou učebných požiadaviek podľa Bloomovej taxonómie.

Záverečná štvrtá kapitola prináša celkové zhrnutie rozoberanej problematiky spracované formou ukážky vyučovacieho bloku prírodovedy a opísanie prínosov predloženej OPS. Súčasťou práce sú fotografie v prílohách prezentujúce jednotlivú realizáciu úloh v OPS.

OBSAH

Úvod

1 VÝCHODISKÁ PRE REALIZÁCIU OPS, CIELE VYUČOVANIA
NA 1. STUPNI ZŠ

1.1 Bloomova taxonómia vo vyučovaní prírodovedy na 1. stupni ZŠ

1.2 Vymedzenie kompetencií pedagogických zamestnancov

2 PODROBNÝ OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

2.1 Inventár úloh podľa Bloomovej taxonómie na tému: Ja a príroda

2.2 Inventár úloh podľa Bloomovej taxonómie na tému: Ja a veci okolo mňa

2.3 Práca v skupinách - teoretické hľadisko

2.4 Úlohy pre prácu v skupine na tému: Ja a príroda

2.5 Tvorba úloh pre žiakov podľa typov inteligencie - teoretické hľadisko

2.6 Úlohy podľa jednotlivých typov inteligencie na tému: Ja a príroda

3 VYUŽITIE BLOOMOVEJ TAXONÓMIE V AKTIVITÁCH TVORIVEJ
DRAMATIKY

3.1 Ukážka vyučovacej hodiny s využitím tvorivej dramatiky na tému: Zvieratá

3.2 Učenie prostredníctvom príbehu s uplatnením Bloomovej taxonómie

3.3 Praktická ukážka práce s príbehom na vyučovacej hodine

4 PRÍPRAVA NA VYUČOVACIU HODINU

4.1 Ukážka prípravy na vyučovací blok na tému: Živočích

4.2 Prínosy OPS pre prax v školách

Záver

Zoznam bibliografických zdrojov

Zoznam príloh

ÚVOD

Tvorivosť je často pokladaná za oblasť vyhranenú pre umelecké smery. Tvorivý učiteľ je základom pre napĺňanie požiadaviek stanovených v ŠVP. Je pre svojich žiakov veľkou motiváciou a vnáša do vyučovania neustále nové a nové prvky, ktoré ho robia pre deti zaujímavejším. Zvlášť vo vyučovaní na nižšom primárnom stupni vzdelávania je tvorivosť učiteľa veľkým obohatením pri didaktickom spracovaní obsahu učiva. Využíva metódy a postupy, ktoré rešpektujú, jednak napĺňanie požiadaviek na kognitívnu stránku vyučovania, jednak sa pomocou nich zabezpečuje rešpektovanie individuality každého žiaka.

Každý žiak má svoj štýl učenia. Štýly učenia predstavujú metakognitívny potenciál človeka, sú to postupy pri učení, ktoré jedinec v danom období preferuje, postupy vlastné svojou orientáciou, motiváciou, štruktúrou, hĺbkou a flexibilitou. Nezanedbateľnú rolu v štýle učenia hrajú vrodené základy, ale obohacujú sa a počas života menia - zámerne i mimovoľne. Ak učiteľ postupuje pri výbere metód a foriem spracovania obsahu učiva s rešpektovaním preferujúceho štýlu učenia sa žiakov a tiež s prihliadnutím na typy inteligencie, výsledok je mnohonásobne vyšší ako pri klasickom prístupe k vyučovaniu. Tvorivý učiteľ dokáže z učiva vytvoriť zaujímavý príbeh, tiež pripraviť skupinové vyučovanie alebo využiť ďalšie inovatívne metódy a postupy.

Často je počuť hlas učiteľov, ktorí si pýtajú nejakú všeobecne najvhodnejšiu koncepciu vyučovania. Každá škola si má vybrať a vytvoriť takú koncepciu výučby, ktorá je pre ňu najvhodnejšia. A každý učiteľ organizovať výučbu tak, aby bola čo najvhodnejšia jednotlivo pre každého z jeho žiakov.

Ponúkam svoju OPS z vyučovania prírodovedy na 1. stupni základnej školy. Jej obsah tvorí sumár aktivít na vybrané témy z prírodovedy tak, aby boli použiteľné ako vzor pre spracovanie aj k ďalšej téme z prírodovedy. Ide o aktivity spracované podľa Bloomovej taxonómie podľa jednotlivých typov inteligencie, ďalej aktivity tvorivej dramatiky a výučby pomocou vlastne vymyslených príbehov, kde aktérmi deja sú samotní žiaci.

Prírodoveda je predmet, v ktorom si žiaci vytvárajú pozitívny vzťah k prírode, učia sa poznávať zákonitosti v životnom prostredí, chrániť ho a zveľadovať. Tvorivosť učiteľa je v tomto vyučovacom predmete podmienkou vytvárania vzťahu k týmto dôležitým životným témam.

1 VÝCHODISKÁ PRE REALIZÁCIU OPS, CIELE VYUČOVANIA NA 1. STUPNI ZŠ

Výchovná a vzdelávacia práca na 1. stupni ZŠ má pre dieťa mimoriadny význam, kladie základy všetkého, čo bude dieťa vo svojom živote a v ďalšom vzdelávaní potrebovať. Pri formulácii cieľov výchovy a vzdelávania na 1. stupni ZŠ je potrebné spojiť dve, na prvý pohľad vzdialené skutočnosti:

- teoretické východisko – zahŕňa vysoké požiadavky spoločnosti a pedagogiky na výchovu človeka,

- humanistické, ľudské východisko – má v pozornosti osobnosť dieťaťa.

Prvým všeobecným východiskom formulácie cieľov je ideál plnohodnotnej osobnosti, ktorú Kosová (1995) charakterizuje šiestimi základnými charakteristikami: autentická, tvorivá, slobodná, zodpovedná, totálna (všestranná) a celistvá (harmonická). Tieto charakteristiky sú súčasne v hierarchii cieľov výchovy najvyššími cieľovými kategóriami.

Z osobnostného hľadiska sa dá edukačný cieľ na 1. stupni sformulovať ako „naučiť človeka žiť jeho vlastný život.“ Cieľom je teda rozvinúť bytostné sily človeka tak, aby ako plnohodnotná osobnosť naplnil v spoločnosti zmysel svojho života. Dialektika procesu socializácie a personalizácie je druhým východiskom formulácie cieľov výchovy a vzdelávania. Dieťa sa od útleho veku učí žiť v spoločnosti a vnášať do jej života svoj osobnostný vklad. Neodmysliteľnou súčasťou výchovy a vzdelávania najmä na 1. stupni ZŠ je budovanie správneho sebapoňatia, sebaúcty, sebahodnotenie, sebaregulácie, ktoré vedú k sebarozvoju dieťaťa v neskoršom veku.

Z hľadiska vzťahovej dimenzie by malo členenie cieľov rešpektovať úplnosť troch vzťahov človeka: k sebe, k ľuďom a k svetu. Každý z týchto vzťahov môže mať trojaký charakter – poznávací (vedomosti), pretvárací (schopnosti) a hodnotiaci (postoje). Vedomosti už nie sú najdôležitejším cieľom výchovy a vzdelávania, pre život človeka majú omnoho väčší význam postoje, na základe ktorých koná a schopnosti, vďaka ktorým koná. Vedomosti sú dôležité nie ako konečný cieľ, ale ako prostriedok pre vytváranie schopností a postojov, pričom ide o ich kvalitu viac ako o rozsah. Z trojčlennej pedagogicko-psychologickej klasifikácie vývinu osobnosti vychádza aj najznámejšia taxonómia výchovných cieľov vypracovaná kolektívom amerických autorov pod vedením B. S. Blooma.

Podľa Bloomovej taxonómie sa vývin celostnej osobnosti člení na tieto oblasti:

- kognitívnu – rozvoj poznávacích procesov,

- afektívnu – rozvoj citov, vôle, postojov,

- psychomotorickú – rozvoj pohybových a zmyslovo-pohybových schopností.

Bloomova taxonómia výchovných cieľov v kognitívnej oblasti delí oblasť poznávacích procesov do 6 úrovní:

1. znalosti (vedomosti) – dieťa si na tejto úrovni vybaví alebo znovuspozná informácie, fakty, termíny, klasifikačné teórie, kritéria, trendy, všeobecné i abstraktné pooznaatky a teórie predovšetkým prostredníctvom pamäťovej reprodukcie (formulácia cieľa – poznať, definovať, reprodukovať, ...)

2. pochopenie – ide o schopnosť porozumieť v pravom doslovnom zmysle výrokom v slovnej, obrazovej, či symbolickej podobe a previesť ich do inej podoby, napr. vysvetliť vlastnými slovami, odlíšiť podstatné od nepodstatného, nájsť vzťah (formulácia cieľa – vysvetliť, rozlíšiť, vyznačiť, ...)

3. aplikácia – schopnosť použiť zovšeobecnenia a abstrakcie, t.j. teórie, princípy, vzťahy, pojmy, pravidlá v konkrétnych situáciách (formulácia cieľa – aplikovať, predvísť, zobrazit', vyriešiť, ...)
4. analýza – schopnosť rozčleniť celok na časti pri rozpoznaní a pppochopení ich vnútornej hierarchie, vzájomných vzťahov, zákonitostí, organizácie (formulácia cieľa – urobiť rozbor, rozčleniť, zatriediť, určiť príčiny, dôsledky,...)
5. syntéza – schopnosť skladať veci do nového celku, tvoriť vlastné správy, návrhy, plány, hypotézy riešení, objavy a zovšeobecnenia (formulácia cieľa – vytvoriť, navrhnúť, organizovať, vyvodit' závery, kategorizovať,...)
6. hodnotenie – ide o posúdenie hodnoty materiálu či metód na dané účely podľa vlastných resp. zadaných kritérií, a to kvantitatívne i kvalitatívne (formulácia cieľa – zhodnotiť, zdôvodniť, porovnať, rozhodnúť, preveriť, obhájiť). Kosová (2000)

Podľa tejto taxonómie najvyššími poznávacími procesmi je tvorivé a hodnotiace myslenie. Tieto kategórie kognitívneho rozvoja však už nemajú čisto kognitívny charakter, pretože sú ovplyvňované hodnotami, t. j. postojmi, čiže afektívnou oblasťou. Predpokladajú tvorivé schopnosti, čiže aj psychomotorické kvality.

Z oblasti afektívnej domény je najznámejšia taxonómia autorov Krathwohla, Blooma a Masiu. Zobrazuje následnosť osobnostno-motivačných a emočno-citových faktorov od uvedomenia si podnetu jednotlivcom, nasledným odpovedaním, reagovaním na podnet, ďalej oceňovaním použitých informácií, teda ich aplikáciou, integrovaním do hodnotového systému osobnosti až po sebaaktualizáciu.

1.1 Bloomova taxonómia vo vyučovaní prírodovedy na 1. stupni ZŠ

V dnešnej dobe každý človek potrebuje sám spoznávať problémy, tvoriť si vlastné plány a formulovať si úlohy, sám musí vedieť, čo nie je v poriadku a snažiť sa o aktívnu zmenu. Preto je potrebné, aby mu aj škola vytvárala adekvátne podmienky pre učenie sa osobnej zodpovednosti vo vzťahu k sebe a iným. Veľké možnosti pre zámerné rozvíjanie takýchto vlastností poskytuje od začiatku školskej dochádzky aj prírodoveda. Avšak na to, aby rozvíjala prírodoveda dané kompetencie u žiakov, je potrebné, aby učiteľ vytváral na vyučovacích hodinách vhodné podmienky pre všestranný rozvoj osobnosti každého zo žiakov. Vyššie uvedenú teóriu by mal každý učiteľ 1. stupňa dokonale vedieť didakticky spracovať na hodinách prírodovedy.

V prvom rade musí mať učiteľ jasno v stanovení a formulácii cieľov a následne ich podrobne rozpracovať na jednotlivé učebné požiadavky premietnuté do učebných úloh smerom k motivujúcemu a aktívnemu učeniu sa žiakov. Bloomova taxonómia vzdelávacích cieľov a jednotlivé úrovne jej usporiadania ponúkajú výborný návod, ako viesť vyučovanie prírodovedy na 1. stupni ZŠ.

V Štátnom vzdelávacom programe je definovaný cieľ predmetu prírodoveda, od ktorého sa odvíjajú čiastkové ciele v súvislosti s naplňaním požiadaviek výkonového štandardu. Hlavným cieľom predmetu je rozvíjať poznanie dieťaťa v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo samostatne schopné orientovať sa v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň.

Skúsme si vysvetliť tvorbu úloh pre žiakov využitím Bloomovej taxonómie cieľov so vzdelávacím obsahom predmetu prírodoveda na 1. stupni ZŠ.

Vzdelávací obsah je konštruovaný tak, aby si deti postupne systematizovali poznatky o prírode, pričom najskôr sa sústreďujú na opis pozorovaných skutočností, rozvíjajú si pozorovacie, kategorizačné schopnosti. V tejto fáze by mal učiteľ vytvárať učebné úlohy podľa prvej a druhej úrovne Bloomovej taxonómie – poznanie a pochopenie.

Neskôr sa sústreďujú na rozširovanie poznania tým, že sa snažia skúmať fungovanie vybraných prírodných javov. Nastupuje potreba učebné úlohy tvoriť od poznania a pochopenia k aplikácii, analýze a syntéze.

Poslednou fázou je v hierarchii cieľov podľa Blooma hodnotenie. Prírodovedné vzdelávanie je základom pre kvalitný rozvoj ekologických poznatkov, environmentálnych súvislostí, ako aj pre kvalitný rozvoj kladného postoja k vlastnému zdraviu a zdravému životnému štýlu.

1.2 Vymedzenie kompetencií pedagogických zamestnancov potrebných na využitie Bloomovej taxonómie cieľov

Aby učiteľ vedel stanovovať ciele výučby, ktorých sa týka Bloomova taxonómia, musí mať jasno v tom, čo je v edukácii jemu zverených žiakov najdôležitejšie. Musí mať aj teoretické vedomosti o plánovaní výučby a vedieť ich cez svoje pedagogické majstrovstvo pretransformovať do prípravy na konkrétne sprístupnenie učiva žiakom. Zo všetkých spôsobilostí, ktoré sa podieľajú na efektívnej výučbe je asi najdôležitejšia citlivosť učiteľa k potrebám žiakov. Učiteľ musí svojich žiakov poznať, čiže dôležitá je aj schopnosť správnej diagnostiky. Ďalej je veľmi dôležitý správny prístup k plánovaniu a príprave na vyučovanie. Kyriacou (1996) uvádza nasledovné štyri hlavné prvky pri plánovaní vyučovacej hodiny:

- stanovenie edukačných cieľov,
- výber náplne hodiny a jej rozvrhnutie,
- príprava pomôcok,
- stanovenie spôsobu sledovania a hodnotenia, ako sa žiakom darí postupovať v učení.

Učiteľ musí vedieť čo chce u žiakov dosiahnuť, teda správne si stanoviť ciele a tvoriť úlohy tak, aby ciele dosiahol. Dôležitá je náplň vyučovacej hodiny, a teda výber metód a učebných činností pre žiakov.

Z mojej pedagogickej praxe a skúseností zo spolupráce s kolegami môžem skonštatovať, že nie každý učiteľ správne rozumie humanisticky orientovanému školstvu. Tradičný prístup k vyučovaniu popiera niektoré metódy vedúce k rozvoju žiaka, lebo sa orientuje len na vedomosti sprístupnené výkladovou metódou. Podľa môjho názoru, je to najmenej účinná metóda pre výučbu na 1. stupni, pretože žiaci sú pasívni poslucháči, ktorí často vôbec nevnímajú výklad učiteľa.

Ak chce učiteľ využívať Bloomovu taxonómiu, musí chápať význam zmeny prístupu k edukácii žiakov, kde konečným cieľom nie je vedomosť, ale jej uplatnenie a použitie v situáciách bežného života. Zároveň musí zmeniť svoj spôsob hodnotenia a využívať formatívne hodnotenie (v procese výučby) častejšie ako sumatívne.

2. Podrobný opis osvedčenej pedagogickej skúsenosti

Každý učiteľ riadi vyučovanie jemu vlastným spôsobom, ale všetci učitelia ho musia riadiť tak, aby finálne dosiahli celostný rozvoj osobnosti každého zo svojich žiakov a zároveň splnili požadovaný výkonový štandard v danom predmete. Po mojich skúsenostiach s vyučovaním prírodovedy na 1. stupni ZŠ môžem povedať, že dieťa môže nadobudnúť k tomuto predmetu vzťah pozitívny alebo negatívny. Najväčší vplyv na rozvíjanie tohto vzťahu má prístup učiteľa k organizácii vyučovacích hodín, spôsob, akým obsah predmetu pretransformuje do úloh určených žiakom a nepochybne jeho celkový prístup k rešpektovaniu individuality dieťaťa.

V začiatkoch mojej učiteľskej práce som hľadala spôsoby, ako zaujať deti, ako čo najsprávnejšie organizovať vyučovaciu hodinu. Zistila som, že výkladová a vysvetľovacia metóda, pri ktorej rozpráva učiteľ a deti majú počúvať s porozumením, vedie len k namemorovanému zvládnutiu učiva. Po pár mesiacoch som sa presvedčila, že deti sa chcú učiť v činnosti, svojím vlastným bádáním, ako fungujú vzťahy a zákonitosti prírodného sveta a sveta ľudí.

Stanovila som si ciele:

- rešpektovať osobnosť každého zo žiakov - teda spracovávať úlohy podľa preferujúceho učebného štýlu a typu inteligencie - to som odhalila postupnou diagnostikou žiakov,
- rozvíjať u žiakov sociálne cítenie, empatiu, dosiahnuť, aby sa na hodinách prírodovedy cítili dobre a boli pre nich zaujímavé - volila som častú skupinovú prácu, prácu vo dvojiciach, hru, dramatizáciu a iné najmä pohybové a s umeleckým zameraním vhodné aktivity,
- splniť výkonový štandard - jasne som si vydefinovala hlavný cieľ, čiastkové ciele prevedené do učebných požiadaviek a učebných úloh.

Pri hlbšom štúdiu a príprave na vyučovanie som zistila, že ak budem postupovať podľa Bloomovej taxonómie výchovných a vzdelávacích cieľov, tak sa mi podarí splniť horeuvedené vlastné ciele.

Ďalej som hľadala možnosti využitia dramatizácie vo vyučovaní prírodovedy, pretože príbeh deti vtiahne do svojho deja a učia sa nenásilným spôsobom.

Začínala som spracovávaním čiastkových úloh pre jednotlivé témy podľa úrovni na rozvoj kognitívneho rozvoja. Postupne som si spracovala prípravy na vyučovacie hodiny takým spôsobom, aby som jednak dodržiavala jednotlivé fázy vyučovacej hodiny: motivačnú, expozičnú, fixačnú, aplikačnú a diagnostickú a zároveň v nich vytvárala učebné úlohy podľa Bloomovej taxonómie. Prihliadala som pri tom na rôznorodosť úloh tak, aby boli formulované pre rôzne typy inteligencie.

V druhej časti mojej OPS ponúkam ukážky tvorby úloh k témam z prírodovedy 1. stupňa podľa Bloomovej taxonómie. Po vymedzení hlavného cieľa sú vymedzené konkrétnejšie učebné požiadavky a zostavené úlohy pre žiakov.

2.1 Inventár úloh podľa Bloomovej taxonómie na tému: Ja a príroda

Téma: JA A PRÍRODA

Učivo: Prečo niektoré stromy voláme ovocné?

- ❖ **Cieľ:** Na základe hlavných znakov rozpoznávať a vymenovať časti ovocného stromu

- **Učebná požiadavka: Rozlíšiť časti stromu**

Úlohy:

- Vedomosť:** Povedz, kade by liezla veverička zo zeme na vrchol stromu.
Vymenuj, čo vidíš, keď sa pozrieš na ovocný strom.
Povedz, čo drží strom v zemi.
- Pochopenie:** Vysvetli, na čo slúžia korene stromu.
Povedz, čo tvorí korunu stromu.
- Aplikácia:** Nakresli ovocný strom podľa vlastného výberu.
Očísluj podľa zadania jednotlivé časti stromu.
- Analýza:** Rozstrihaj jednotlivé časti stromu.
Povedz, odkiaľ si môžeš odtrhnúť jablko.
Skúmaj kôru ovocného stromu.
- Syntéza:** Vyrob model ovocného stromu z plastelíny.
- Hodnotenie:** Urob súhrn a vymenuj časti stromu.

Činnosť: pracovanie s predstavou, kreslenie, strihanie, skúmanie kôry, modelovanie

- **Učebná požiadavka: Vymenovať aspoň tri znaky každej časti stromu**

Úlohy:

- Vedomosť:** Vymenuj časti stromu.
- Pochopenie:** Umiestni každú časť na správne miesto na makete.
- Aplikácia:** Dokresli každej časti niečo, čo k nej patrí.
- Analýza:** Vyber z kôpky živých častí stromu na stolíku tri – každú z inej časti stromu, pozoruj ju.
- Syntéza:** Prirad' vlastnosti napísané na kartičkách k častiam stromu.(drsná, rozvetvená,..)
Urob mapu mysle o častiach stromu a využi poznatky zo svojho pozorovania
- Hodnotenie:** Ktorá časť stromu je pre človeka najužitočnejšia a prečo?

Činnosť: prirad'ovanie, dokresľovanie, pozorovanie, vedenie dialógu

- **Učebná požiadavka: Naučiť sa poznávať ovocné stromy na jar podľa koruny**

Úlohy:

- Vedomosť:** Zopakuj si všetko, čo vieš o korune ovocného stromu.
- Pochopenie:** Vysvetli, čím sa odlišujú ovocné stromy na jar.
- Aplikácia:** Veď dialóg so spolužiakom na tému: Rozhovor kvetu jablone a čerešne
- Analýza:** Namaľuj na výkres jablňu a čerešňu.
- Syntéza:** Vymysli príbeh o jarnom konáríku ovocného stromu podľa vlastného výberu.
- Hodnotenie:** Z ktorého ovocného stromu by si si rád odtrhol ovocie?

Činnosť: pozorovanie počas vychádzky, vedenie rozhovoru, maľovanie, písanie príbehu

❖ **Cieľ: Vymedziť pojem ovocie, poznať jednotlivé druhy ovocia**

- **Učebná požiadavka: Správne priradiť k ovocným stromom ovocie**

Úlohy:

Vedomosť: Vymenuj, aké druhy ovocia poznáš.

Pochopenie: Vyber si z misy na stolíku ovocie, ktoré máš najradšej.

Aplikácia: Na tabuli sú obrázky stromov. Postav sa pod ten ovocný strom, z ktorého si svoje ovocie môžeš odtrhnúť.

Analýza: Skúmaj názov ovocia a ovocného stromu.

Syntéza: Nakresli plagát, na ktorom budú ovocné stromy v záhrade pred zberom ovocia.

Hodnotenie: Napíš svoje zistenie: Ako súvisí názov ovocného stromu s názvami plodov?

Činnosť: priraďovanie, porovnávanie, kreslenie, formulácia zistenia

- **Učebná požiadavka: Vymenovať aspoň tri znaky odlišnosti medzi zeleninou a ovocím**

Úlohy:

Vedomosť: Nakresli aspoň tri druhy ovocia a zeleniny.

Pochopenie: Pripni ovocie na strom a zeleninu na hriadku na magnetickej tabuli.

Aplikácia: Zahryzni do jablka, potom do mrkvy a porovnaj..

Analýza: Hádaj hádanky o ovocí a zelenine.

Syntéza: Urob nástenku o ovocí a zelenine.

Hodnotenie: Čo máš radšej? Ovocie či zeleninu?

Činnosť: kreslenie, triedenie, zmyslové vnímanie, hádanie hádaniek, vytváranie nástenky, hodnotenie

- **Učebná požiadavka: Pochopiť, ako vznikne plod na ovocnom strome, kríku**

Úlohy:

Vedomosť: Predstav si a opíš, ako vyzerá ovocný strom na jar.

Pochopenie: Predveď rozhovor kvetu čerešne a hrušky.

Aplikácia: Zahraj sa na včielku, ktorá opel'uje kvety.

Analýza: Vcíť sa do kvetu a zahraj premenu kvetu na plod.

Syntéza: Vymodeluj ľubovoľné ovocie.

Hodnotenie: Výtvarne stvárni cestičku časom: od kvetu k stromu

Činnosť: opisovanie, vedenie rozhovoru vo dvojici, dramatizácia, vcit'ovanie, modelovanie

- **Učebná požiadavka: Vytvoriť pravidlá správneho uskladňovania a spracovania ovocia**

Úlohy:

Vedomosť: Porozprávaj, ako si pomáhal oberať jablká, hrušky alebo iný druh ovocia.

Pochopenie: Pozoruj ovocie v kútiku živej prírody, oddeľ ovocie, ktoré zahníva.

- Aplikácia:** Povedz, čo môžeš robiť so zdravým ovocím. Napíš zoznam toho, čo si môžeš zo spracovaného ovocia kúpiť v obchode.
- Analýza:** Zdôvodni, prečo poškodené ovocie dlho nevydrží? Môžeme ho konzervovať?
- Syntéza:** V skupinkách nakreslite postup zavárania ovocia. Každá skupinka inú fázu.
- Hodnotenie:** Zhodnoťte, či doma správne skladujete a spracúvate ovocia.

Činnosť: rozprávanie vlastného zážitku, pozorovanie, tvorenie zoznamu, zdôvodňovanie, kreslenie

- **Učebná požiadavka: Vytvoriť zoznam hygienických zásad pri konzumácii ovocia**

Úlohy:

- Vedomosť:** Povedz, čo urobíš predtým, ako ideš obedovať.
- Pochopenie:** Napíš zoznam vecí, ktoré chytiš cez deň do rúk.
- Aplikácia:** Polovicu jablka z košíka umy a polovicu pováľaj po zemi, lavici...
- Analýza:** Porovnaj umyté a neumyté ovocie.
- Syntéza:** Usporiadaj na magnetickú tabuľu podľa poradia slov, ktoré označujú cestu jablka k tvojim ústam.
- Hodnotenie:** Urob prieskum: Ktoré ovocie je v triede medzi spolužiakmi najobľúbenejšie?

Činnosť: písanie, manipulácia s ovocím, porovnávanie, usporadúvanie, robenie prieskumu

2.2 Inventár úloh podľa Bloomovej taxonómie na tému: Ja a veci okolo mňa

Téma: JA A VECI OKOLO MŇA

Učivo: Aké druhy hmoty poznám? Pevné skupenstvo

- ❖ **Cieľ: Poznať materiály, z ktorých sú vyrobené bežné výrobky**

- **Učebná požiadavka: Vytvoriť pexeso, ktorého dvojicu tvorí- materiál a výrobok, ktorý je z neho vytvorený**

Úlohy:

- Vedomosť:** Vyber si zo stola tri veci a povedz z akého sú materiálu.
- Pochopenie:** Utvor vetu, kde použiješ názov daného materiálu.
- Aplikácia:** Na pripravené farebne odlišené kartičky napíš materiál a predmet, ktorý je z neho vyrobený nakresli.

Analýza,

syntéza: Hádaj hádanky:

Štyri nohy, žiadne nohy. Chodí to, stojí to, hádaj:čo je to ? (dvere)

Železný koník, ľanový chvostík, Čo je to? (ihla)

Stojí v izbe zebra, čo má teplé rebrá. (radiátor)

Som v izbe, som aj von. Bezo mňa je slepý dom. (okno)

Tlčiem hlava-nehlava a ešte ma pochvália. (kladivo)

Má to štyri nohy a brucha nemá. (stôl)

Hlavy nemá a myslí, nikdy sa neučilo a múdre je. (kniha)

Ichú, ichú, Ichuchú, ja mám ucho na bruchu. (džbán)

Hodnotenie: Vytvorte pexeso a zahrajte sa vo dvojiciach.

Činnosť: vyberanie, tvorenie viet, písanie a kreslenie, hranie sa vo dvojici

- **Učebná požiadavka: Priradiť veci k použitému materiálu**

Úlohy:

Vedomosť: Vymenuj, aké materiály na výrobu výrobkov poznáš.

Porozumenie: Doplň neúplné vety:

...je z kovu.

...býva z porcelánu.

...môžu byť z textilu alebo z kože.

... je gumenný.

...sa vyrába z kože.

...je z dreva.

Aplikácia: Napíšte čo najviac výrobkov z daného materiálu, súťazte (učiteľ rozdelí deti do skupín)

Analýza: Hra s maňuškou: Učiteľ vedie maňušku, maňuška dáva deťom otázky, deti odpovedajú. čo by sa stalo, keby boli: lyžičky z textilu, topánky z gummy, šaty z kovu, tabule v okne z dreva, sporák z papiera, žuvačky z kameňa, lopta z porcelánu, ihla z kože, torta z gummy?

Syntéza: Skús navrhnúť oblečenie, ktoré bude zhotovené z čo najviac druhov materiálov.

Hodnotenie: Podľa hmatu vyberaj z čarovného vrecúška veci z kovu, textilu a papiera. (deti sedia v kruhu a vyberajú si z čarovného vrecúška)

Činnosť: dopĺňanie, odpovedanie na otázky, navrhovanie a tvorenie možností

- **Učebná požiadavka: Naučiť sa šetriť si svoje veci a správne ich udržiavať**

Vedomosť: Napíš, čo by ti poškodila tvoja lavica, tvoja taška že ako sa o ňu staráš?

Pochopenie: Čo by si jej odpovedal? Sformuluj odpoveď.

Aplikácia: Vymysli reklamný slogan na tému: Ako mať odev vždy čistý

Analýza: Spoj na magnetickej tabuli veci s elektrickými spotrebičmi, ktoré slúžia na ich údržbu a čistenie.

Syntéza: Nakresli dve veci, jednu poškodenú a druhú novú.

Hodnotenie: Zahrajte sa na smetisko: Jeden žiak bude novinár, ktorý píše o znečisťovaní životného prostredia a ostatní budú vyhodené poškodené veci, ktoré sa šibnutím prútika rozhovoria o tom, ako sa dostali na smetisko

Činnosť: kreslenie, priradovanie, vcitovanie sa do predmetov

2.3 Práca v skupinách a úlohy podľa Bloomovej taxonómie - teoretické hľadisko

V ďalšej časti ponuky úloh je Bloomova taxonómia uplatnená v práci v skupine. Petty (1996) uvádza: „Práca v skupinách je aktívna. Umožňuje žiakom, aby si precvičovali metódy, pravidlá a slovnú zásobu, ktorými sa učia. Nesmelí žiaci, ktorí nevystúpia pred triedou, sa obyčajne nechajú skôr srtnúť k aktivite v skupine. Ba čo viac, práca v skupinách väčšinou znamená tiež sebakontrolu a vzájomnú pomoc, pri ktorých sú nedorozumenia odstraňované v pomerne ústretovej atmosfére.“

Práca v skupinách je zábavná sama o sebe. Zároveň skrýva v sebe obrovský učebný potenciál. Vyžaduje, aby si žiaci učivo utriedili tak, aby učebná látka mala pre nich osobný zmysel. Skupinová práca vedie žiakov k tomu, aby za vlastné učenie preberali zodpovednosť. Okrem toho dáva žiakom príležitosť sa lepšie vzájomne poznávať.

Učiteľ pri tvorbe úloh pre skupiny musí brať do úvahy, aby:

- počet a skladba úloh zodpovedala zloženiu skupiny,
- úlohy boli zaujímavé, navodzovali problémovú situáciu, aby sa o nich dalo v skupine diskutovať,
- dali sa rozdeliť na čiastkové úlohy, ktoré jednotliví členovia spracovávajú samostatne,
- smerovali k divergentnému mysleniu,
- umožňovali diferenciaciu medzi žiakmi,
- rozvíjali kooperatívne zručnosti, smerovali k osvojeniu učiva,
- za splnenie úlohy boli zodpovední všetci členovia a každý za svoju čiastkovú úlohu. (Doušková, 2001)

Vedúceho skupiny v nižších ročníkoch určuje učiteľ, ale môžu si ho vybrať spomedzi seba aj žiaci. Učiteľ vedie žiakov k tomu, aby rešpektovali zadelenie úloh v skupine, pomáha vedúcemu skupiny pri koordinovaní činností jednotlivých členov skupiny podľa zadelenia, prípadne vlastného výberu.

2.4 Úlohy pre prácu v skupine na tému: Ja a príroda

Téma: JA A PRÍRODA

Učivo: Ako sa príroda počas roka mení - ročné obdobia (viď príloha 1)

- ❖ **Ciel': Rozoznať ročné obdobia podľa ich znakov, vedieť ich následnosť a zmeny v prírode aplikovať do života ľudí**

Úlohy: (práca v skupinách)

Vedomosť': Priradiť názov ročného obdobia podľa prečítaného opisu v texte.

Organizácia práce:

Učiteľ rozdelí žiakov v triede do štyroch skupín. Každá skupina si vylosuje kartu s krátkym textom, ktorý opisuje ročné obdobie.

Žiaci text v skupine prečítajú - každú vetu jeden žiak. Priradia názov ročného obdobia.

Príklad: JESEŇ

Pochopenie: Vyberte z pripravených obrázkov tie, ktoré znázorňujú vaše ročné obdobie. Nakreslite 3 symboly pre vaše ročné obdobie.

Organizácia práce:

Na prvom stole sú obrázky, ktoré znázorňujú ročné obdobia, ich znaky.
Vybraný člen skupiny nakreslí 3 symboly k textu.

Aplikácia: Vyberte z pripravených obrázkov druhy oblečenia pre dané ročné obdobie.
Nakreslite 3 značky počasia charakteristické pre vaše ročné obdobie.
Vypíšte 3 mesiace patriace k danému obdobiu.

Organizácia práce:

Na druhom stole sú obrázky rôznych druhov oblečenia pre všetky ročné obdobia.
Vybraný člen skupiny nakreslí 3 značky počasia. Ďalší člen vypíše mesiace.

Analýza: Označte pravdivé a nepravdivé vety na opačnej strane vašej čítacej karty.

Organizácia práce:

Na zadnej strane každej karty sú vety, ktoré opisujú znaky všetkých ročných období. Žiaci označujú pravdivé (áno) a nepravdivé (nie) vety podľa toho, čo sa týka ich ročného obdobia.
Napríklad: Skupina má ročné obdobie jeseň.

Vety: Na jeseň chodíme v plavkách a opaľujeme sa. (nie)
Zo stromov začína opadávať lístie. (áno) atď.

Syntéza: Vytvorte v skupine plagát s použitím všetkých doteraz nazbieraných materiálov o danom ročnom období.
Na plagáte nakreslite, ako sa mení list stromu v jednotlivých ročných obdobiach - budú 4 nákresy, zakrúžkujte list vášho ročného obdobia.

Organizácia práce:

Žiaci využívajú lepenie, kreslenie na vytvorenie plagátu o svojom ročnom období. Z predošlej úlohy vypíšu pravdivé vety, ktoré charakterizujú dané ročné obdobie. Následne sa vedúci skupín postaví na miesto podľa poradia ročného obdobia, ktoré skupina spracovala.

Hodnotenie: Vyjadrite svoj vzťah k jednotlivým ročným obdobiam.

Organizácia práce:

Žiaci dostanú hodnotiaci hárok, na ktorý zapíšu, prečo majú dané ročné obdobie radi, prípadne neradi. Učiteľ vyhodnotí - sčíta obľúbenosť jednotlivých ročných období.
Členovia skupiny ohodnotia vzájomnú spoluprácu. Učiteľ vyhodnotí najlepšie spolupracujúcu skupinu.

Činnosť v skupine: zhromažďovanie údajov, triedenie, kreslenie, priradovanie, vytváranie plagátu

2.5 Tvorba úloh pre žiakov podľa typov inteligencie - teoretické hľadisko

Keď hovoríme o niektorých ľuďoch, že sú inteligentní, vždy to súvisí s istou ich schopnosťou. Väčšinou tieto schopnosti nezaraďujeme do nejakých kategórií, len ľudí hodnotíme podľa toho, ako vedú pohotovo odpovedať, prípadne riešiť technické problémy, podľa ich výtvarného, hudobného alebo pohybového cítenia. Často si vážime viac ľudí, ktorí vedú vychádzať s inými, viesť kolektív ľudí, sú empatickí.

Každý človek sa rodí so všetkými typmi inteligencie, niektoré však preferujú viac, iné menej. Súvisí to s dedičnými faktormi a jeho životnými skúsenosťami. Ak učiteľ rešpektuje individualitu každého dieťaťa a ovláda Bloomovu i iné taxonómie vzdelávacích cieľov, ľahko sa mu zostavujú učebné úlohy prihliadajúc na jednotlivé typy inteligencie. Dôležité je, aby učiteľ pri tvorbe úloh vymyslel na každé kľúčové slovo niekoľko aktivít s použitím všetkých typov inteligencie. Na to, aby mohol takéto úlohy učiteľ vytvárať, musí mať aj teoretickú vedomosť o tom, čo jednotlivé štýly učenia a preferujúce typy inteligencie zahŕňajú. V spojení s Bloomovou taxonómiou následne vytvorí úlohy na rôzne témy. Podľa uvedeného opisu jednotlivých typov inteligencie je pomerne jednoduché aj pre začínajúceho učiteľa, ktorý je tvorivý, vytvoriť vhodné úlohy pre žiakov.

Deti so zrakovou, priestorovou inteligenciou:

- majú jasné zrkové predstavy, často snívajú,
- vedú sa ľahko orientovať v mapách, diagramoch
- vytvárajú si mapy mysle,
- venujú sa umeleckým aktivitám, rady kreslia,
- hrávajú sa so skladačkami, dokážu ich rýchlo poskladať,
- rady pozerajú filmy, fotografie, rôzne obrázky.

Deti s telesno-pohybovou inteligenciou:

- vynikajú v športových súťažiach a pohybových aktivitách,
- sú veľmi pohyblivé, rady sa venujú dramatizácii pri výučbe,
- vedú napodobňovať iných, gestikulujú,
- často sa dotýkajú ľudí, s ktorými hovoria.

Deti s muzikálnou inteligenciou:

- často si pri učení púšťajú hudbu,
- hrajú na hudobnom nástroji, vedú spievať, udržiavajú rytmus,
- pamätajú si melódie, upozornia na nesprávny tón.

Deti s intrapersonálnou inteligenciou:

- rady robia nezávislé úlohy, cvičenia na sústredenie,
- majú vyhranené názory, silnú vôľu,
- prejavujú zmysel pre nezávislosť, majú vlastný vnútorný svet.

Deti s interpersonálnou inteligenciou:

- sú starostlivé a empatické k iným, majú veľa priateľov,
- zapájajú sa do mimoškolských činností,
- preferujú skupinovú prácu, prácu vo dvojiciach,
- rady hrajú skupinové hry.

2.6 Úlohy podľa jednotlivých typoch inteligencie na tému: Ja a príroda

Téma: JA A PRÍRODA

Učivo: Ovocné stromy, ovocie (viď príloha 2)

**Ciel': Prehliť a rozšíriť si vedomosti o ovocných stromoch
Výchovávateľ k práci v záhrade ako zmysluplnej činnosti**

**Učebná požiadavka: Poznať aspoň tri ovocné stromy vo svojom najbližšom okolí.
Inventár úloh podľa Bloomovej taxonómie podľa jednotlivých typov inteligencie**

Jazyková inteligencia:

- V- Vymenuj názvy všetkých ovocných stromov, ktoré poznáš.
- P- Nakresli ovocné stromy, ktoré rastú v tvojom okolí.
- A- Utvor krížovku, ktorej riešením je názov ovocného stromu.
- A- Povedz čím sa odlišujú ovocné stromy od iných stromov.
- S- Navrhni plagát na nástenku o ovocných stromoch.
- H- Povedz, prečo pestujeme ovocné stromy.

Činnosť': kreslenie, tvorenie krížovky, porovnávanie, tvorenie plagátu, zdôvodňovanie potreby pestovania ovocných stromov

Zraková, priestorová inteligencia:

- V- Vymenuj najvyššie ovocné stromy vo vašej záhrade.
- P- Nakresli ich na výkres, napíš názov stromu do jeho konárov.
- A- Vyhľadaj a orámčekuj názvy ovocných stromov v osemšmerovke.
- A- Skúmaj, z akých častí sa strom skladá.
- S- Poskladaj zo skladačiek tvoj obľúbený ovocný strom.
- H- Nakresli, v ktorom ročnom období sa ti najviac páčia ovocné stromy.

Činnosť': kreslenie, porovnávanie, skúmanie častí stromu, skladanie zo stavebnice, vyberanie ročného obdobia

Logicko- matematická inteligencia

- V- Spočítaj, koľko stromov rastie vo vašej záhrade.
- P- Vyrieš slovný príklad: Koľko stromov by ste ešte museli zasadiť, aby ich počet bol 20?
- A- Znázorni nákresom tento príklad.
- A- Analyzuj, ktoré ovocné stromy by si zasadil prvé.
- S- Utvor svoju záhradu použitím geometrických tvarov.
- H- Prever, či 20 ovocných stromov bude stačiť na pokrytie konzumácie ovocia žiakmi našej školy.

Činnosť': počítavanie, riešenia slovnej úlohy, vytváranie nákresu, analyzovanie, tvorenie záhrady, preverovanie

Fyzická, pohybová inteligencia:

- V- Popíš ako vyzerá kôra ovocného stromu, ohmataj ju.
- P- Vysvetli ako je možné, že z halúzky narastie nový strom.
- A- Naplánuj, kde a kedy zasadiť nový strom.
- A- Vymodeluj jednotlivé časti stromu.

S- Priprav všetok potrebný materiál na zasadenie stromu.
H- Zhodnot' kvalitu jednotlivých druhov ovocných stromov.

Činnosť: ohmatávanie kôry, vysvetľovanie, plánovanie, modelovanie, zhromažďovanie materiálu, vyhodnocovanie

Muzikálna inteligencia:

V- Vymenuj piesne o stromoch.
P- Vysvetli, ako mohli vzniknúť slová týchto piesní.
A- Zaspievaj niektorú pieseň, skús zmeniť jej slová.
A- Povedz, čo si sa naučil z tejto piesne o strome, o ktorom sa v nej spieva.
S- Skomponuj nejakú melódiu, použi poznatky o ovocných stromoch.
H- Porovnaj svoju pieseň so starou piesňou.

Činnosť: vymenovávanie, vysvetľovanie, spievanie, tvorenie nových slov piesne, porovnávanie

Intrapersonálna inteligencia:

V- Spomeň si na to, ako si sa štveral na čerešňu.
P- Porozprávaj o pociť, ktorý si mal, keď so bol na strome.
A- Vytvor pravidlá štverania sa na strom s využitím svojich skúseností.
A- Rozdeľ svoj zážitok na: začiatok, pokračovanie a koniec.
S- Naplánuj súťaž vašej triedy v štveraní na strom.
H- Povedz, čo sa ti páčilo najviac a čo najmenej v štveraní na čerešňu.

Činnosť: rozprávanie zážitku, svojich pocitov, tvorenie pravidiel, analyzovanie svojho zážitku, plánovanie, zhodnotenie pozitívnych a negatívnych zážitkov

Interpersonálna inteligencia:

V- Napíš odpovede spolužiakov na otázku: „Ktorý je tvoj obľúbený ovocný strom?“
P- Urči podľa odpovedí, ktorý je obľúbený strom vašej triedy,
A- Podľa odpovedí spolužiakov vyber vhodné miesto na exkurziu o ovocných stromoch.
A- Roztried' spolužiakov do skupín podľa obľúbeného stromu.
S- Oslov potrebných ľudí, aby sa exkurzia mohla uskutočniť.
H- Zhodnot' ako najlepšie sa robí výskum o obľúbenosti ovocných stromov.

Činnosť: zberanie odpovedí, analyzovanie odpovedí, triedenie spolužiakov, rozhovor, vyhodnotenie výskumu

3. Využitie Bloomovej taxonómie v aktivitách tvorivej dramatiky

Prírodoveda prostredníctvom svojho obsahu a didaktických prostriedkov uvádza dieťa do reálneho sveta. Dieťa sa učí v ňom orientovať a žiť v súlade s jeho zákonmi a zákonitosťami. Ak učiteľ vytvára ovzdušie psychologické istoty, deti sa neboja byť samy sebou, hľadať nové, rásť a rozvíjať sa. Niekedy sa cítia lepšie už len preto, že hrali rolu, ktorá sa im páčila. Citlivý učiteľ vie, ako môže dodať sebadôveru deťom, ktoré to potrebujú.

Pre dieťa je tvorivá hra aj prostriedkom sebapoznania, veď im umožňuje prejavovať svoje osobné vlastnosti, povahové črty, vyjadriť svoje skúsenosti. Dramatické hry umožňujú deťom meniť vyučovanie na dobrodružstvo. Sú pre dieťa prostriedkom sebapoznania a sebavyjadrenia a pre učiteľa diagnostickým prostriedkom.

Od jednoduchých dramatických hier cez dramatizáciu príbehu je možný posun k tvorbe príbehu, ktoré sú koncipované ako učebné projekty, v ktorých sa deti dostávajú do kontaktu s okolím. Dramatizovanie príbehu je účinným a príjemným spôsobom skúmania seba a sveta.

3.1 Vyučovacia hodina prírodovedy s využitím tvorivej dramatiky

Celá nasledujúca príprava vyučovacej jednotky je urobená podľa Bloomovej taxonómie cieľov. Úlohy v jednotlivých častiach vyučovacej jednotky sú tvorené za pomoci postupu po úrovniach kognitívno-afektívneho rozvoja podľa Bloomovej taxonómie.

Použitie úloh podľa Bloomovej taxonómie jednotlivých úrovní rozvoja v ukážke

1. časť: vedomosti
2. časť: porozumenie
3. časť: aplikácia
4. časť: analýza
5. časť: syntéza
6. časť: hodnotenie

Téma: Živočíchy

Cieľ: Rozšíriť si vedomosti o domácich zvieratách, poznať ich hlavné znaky a triedenie podľa nich
Výchovávať k harmonickému rodinnému spolužitiu

1. časť

Úvodná motivácia: Text od Márie Ďuričkovej: O Gul'kovi Bombul'kovi - Ako sa Gul'ko Bombul'ko narodil a stratil

Učebná požiadavka: Vymenovať domáce zvieratá a ich mláďatá

Vytvoriť zvieraciú rodinku, správne pomenovať jej členov

Organizácia: Na tabuli sú napísané a očíslované názvy domácich zvierat a ich mláďat. Žiaci si losujú čísla.

Učebné úlohy:

Vylosuj si kartičku s jedným číslom. Ak nie si spokojný so svojím zvierat'om, pokús sa vymeniť so spolužiakom.

Po jednom napodobnite zvieratá.

Počas hudobnej nahrávky si pohľadaj svoju rodinu.

Spoznaj svoj zvuk z magnetofónovej pásky, vykroč so svojou rodinou a napodobnite pohyb zvieratiek, ktoré stvárajete.

Činnosť: losovanie, vedenie rozhovoru, počúvanie hudby, napodobňovanie zvieracích zvukov a pohybu

2. časť

Učebná požiadavka: Rozlíšiť hydinu od štvornohých zvierat dvora, nájsť tri hlavné znaky, ktorými sa odlišujú

Organizácia: Počas ľudovej piesne „Krásna, krásna“ vyjde na prechádzku všetka hydina a počas piesne „Kočka leze dírou“ štvornohí obyvatelia dvora.

Učebné úlohy:

Vyjdí so svojou rodinou na prechádzku vtedy, keď si myslíš, že znie vaša pieseň.

Postav sa so svojou rodinou napravo, ak patríte medzi hydinu.

Postav sa so svojou rodinou naľavo, ak patríte medzi štvornohých obyvateľov dvora.

Pohybom stvárni svoje zvieratko.

Činnosť: rozoznávanie, zatriedenie k skupine s podobnými znakmi, napodobňovanie pohybu

3. časť

Učebná požiadavka: Roztriediť potravu domácich zvierat

Organizácia: Učiteľka stváraňuje lenivú gazdinú, ktorá dala všetko jedlo pre obyvateľov dvora do jedinej misy.

Učebné úlohy:

Príďte všetky zvieracie rodinky k mise a hľadajte riešenie, ako sa spravodlivo podeliť.

Ved'te vzájomný dialóg.

Vyriešte konfliktnú situáciu pri hádke sliepky a husi o chumáč trávy.

Riešte hádku psa a mačky o košťalik.

Napíšte sťažnosť na gazdinú.

Vyberte spomedzi seba jedného, kto ju gazdinej doručí.

Činnosť: poznávanie potravy, vzájomné delenie, vedenie rozhovoru, argumentácia, hľadanie riešenia, písanie sťažnosti, vzájomná spolupráca, navrhovanie kandidátov, vyberanie, poznávanie vlastností jednotlivých zvierat

4. časť

Učebná požiadavka: Vedieť povedať, aký úžitok máme z jednotlivých domácich zvierat

Organizácia: V triede sú vytvorené domčeky. Každý je označený poznávacím znakom pre jednotlivé zvieratká podľa toho, aký má človek z nich úžitok. (vajce, myš, perina...)

Učebné úlohy:

Po dohode s členmi rodiny vyhľadaj svoj domček.

Dokreslite ďalší svoj znak, aby si váš domček nikto nepomýlil.

Ubytujte sa v domčeku.

Pripravte sa na spánok.

Počúvajte hudbu a spíte.

Činnosť: vzájomná spolupráca, kreslenie, menovanie znakov typických pre jednotlivé zvieratá, vedenie rozhovoru, ubytovávanie, počúvanie hudby, počúvanie príbehu, imitácia spánku

Učiteľka prečíta ďalšie príbehy o Gul'kovi Bombul'kovi: Kto je Krákorka Dorka
Noví známi

5. časť

Učebná požiadavka: Využiť vlastnosti a prednosti jednotlivých zvierat na predstavenie sa Guľkovi Bombuľkovi

Organizácia: Ráno na dvore sliapočky objavili kľbko - Guľka Bombuľka. Nasleduje dramatizácia príbehu, v ktorom sa jednotlivé zvieratká predstavia Guľkovi Bombuľkovi a prijmu ho za obyvateľa dvora.

Učebné úlohy:

Dramatizuj nájdenie Guľka Bombuľka. (sliapočky)

Predstav sa spolu so svojou rodinou Guľkovi Bombuľkovi, nezabudni vyzdvihnúť svoje prednosti.

Zapoj do predstavovania aj svoj zvuk a pohyb.

Polož zvedavé otázky prisťahovalcovi.

Činnosť: dramatizácia, spolupráca v rámci rodiny, príprava svojho predstavenia sa, imitácia zvierat, kladenie otázok

6. časť

Učebná požiadavka: Vyjadriť svoje príjemné a nepríjemné pocity počas tejto činnosti

Organizácia: Záverečný tanec zvieratiek v kruhu, kľbko uprostred.

Učebné úlohy:

Utvorte komunitný kruh.

Zatancujte si v kruhu podľa hudby.

Podávajte si kľbko a pri tom každý vyjadrí svoje pocity, dobré i zlé, počas hry.

Činnosť: tancovanie podľa hudby, vyjadrovanie svojich pocitov

3.2 Učenie prostredníctvom príbehu s uplatnením Bloomovej taxonómie

Už samotné prečítanie príbehu, ktorý vymyslí učiteľ na danú tému, robí vyučovanie zaujímavejším. Vytvorenie takéhoto príbehu vyžaduje od učiteľa tvorivosť a schopnosť nazerať na obsahové zloženie a posolstvo učiva pre deti ich vnímaním, ich očami.

Príbeh dáva učiteľovi priestor na pružné reagovanie na situácie v triede v priebehu výučby. Aj pri vymýšľaní nasledujúceho príbehu som sa riadila Bloomovou taxonómiou a zostavila som ho tak, aby som postupne rozvíjala jednotlivé úrovne kognitívneho i afektívneho rozvoja žiakov a zároveň splnila ciele pre naplnenie predpísaného výkonového štandardu danej témy.

Ukážka práce s príbehom na vyučovacej hodine

Edukačný cieľ: Poznať a vedieť zatriediť do skupín jednotlivé druhy zeleniny, poznať spôsob ich pestovania, spracovania a uskladňovania. Oceniť a opísať význam zeleniny pre zdravie ľudí.

Metodický postup

Motivácia: Rozprávka o kráľovi Zeleninárovi a jeho kráľovstve

Bolo raz jedno kráľovstvo ľudí, v ktorom ľudia žili veľmi moderne. Technika bola najvyužívanejším prostriedkom trávenia pracovného i voľného času. Ľudia sa napchávali vitamínmi z malých krabičiek. Jablká, hrušky hnili v pivnici, slivky čakali na stromoch, kedy do nich zobne nejaký vtáčik, aby sa cítili aspoň trochu užitočné. Mrkva, petržlen, kaleráb i ostatná zelenina mali podobný osud ako ich bratrance a sesternice z radu ovocia.

Jedného dňa sa mrkva a petržlen rozhodli v pivnici vyhlásiť vzburu. Povyskakovali z debničiek a rozhodli sa ujsť. Pridali sa aj kaleráb, kapusta, cibuľa a cesnak, z mrazničky vybehol šalát, hrach i šošovica. Uhorky zavarené v pohároch vynaložili všetku silu, aby sa dostali von, tiež kúsok rajčín a papriky sa prešuchli popod víčko pohára. Všetci išli hľadať novú krajinu, kde by sa ich vzácne vlastnosti cenili viac než v kráľovstve ľudí.

„Aj tak ľuďom nechýbame, nepotrebujú nás!“ šomrali cestou.

Onedlho prišli do veľkého kráľovstva. Tvorilo ho šesť veľkých palácov. Na každom paláci bola tabuľa s iným názvom: (rozmiestniť paláce) Tie názvy boli putovníkom povedomé, lebo to boli názvy častí ich tela. Rozhodli sa preto vyhľadať kráľa a predniesť mu sťažnosť, požiadať ho, či môžu ostať bývať v jeho kráľovstve.

Kráľ bol však smutný, lebo od samých starostí zabudol svoje meno. Hlavu mal teraz len pre seba a hľadanie svojho mena. Tvrdil, že je ukryté v tajničke, ktorú treba rozlúštiť. Lenže obyvatelia jeho kráľovstva nevedia písať. Naši putovníci žili medzi ľuďmi a všeličomu sa tam priučili, a tak sa podujali tajničku vylúštiť.

Učebná požiadavka (vedomosť):

Pomenovať druhy zeleniny na obrázkoch a vpísať do tajničky (viď príloha 3)

Činnosť žiakov: lúštenie tajničky na tabuli

Pokračovanie príbehu:

Odhaliť meno kráľa. Bol to kráľ „Zelenina“. Kráľ sa potešil a prijal ich do kráľovstva, kázal sa im ubytovať.

Učebná požiadavka (pochopenie):

Zatriediť jednotlivé druhy zeleniny do skupín podľa častí, ktoré sa používajú, pre ktoré sa pestujú. (viď príloha 4)

Činnosť žiakov: triedenie zeleniny podľa konzumnej časti do „palácov“

Pokračovanie príbehu:

Naši putovníci sa cítili ako znovuzrodení. V kráľovstve žili totiž ľudia, ktorí si zeleninové paláce chránili a zaplňali. Boli zdraví, líca červené. Venovali sa okrem svojej každodennej práce aj svojim záhradkám. Pestovali zeleninu a vo veľkom množstve ju konzumovali. Niet na svete nič krajšie, ako keď mrkvičku chrumkalo zdravé dievčatko, to bol pre mrkvu najväčší pôžitok. Aj pre ostatnú zeleninu, keď sa cítila potrebná a užitočná.

Učebná požiadavka (aplikácia):

Zdôvodni, prečo boli ľudia v kráľovstve kráľa Zeleninu zdraví?

Pestujete vy doma zeleninu?

Nakresli do písanky, ktorý druh zeleniny máš najradšej.

Činnosť žiakov: rozhovor, zdôvodňovanie, výber a kreslenie

Pokračovanie príbehu:

Kráľa „Zeleninu“ zaujímalo, čo je to za kráľovstvo, v ktorom ľudia zabudli, že zelenina je pre ich život potrebná. Cudzinci mu všetko vyrozprávali.

Zamyslel sa kráľ a vyhútal, že si udobrí svojho suseda - kráľa „Chrípku“, ktorého nedávno porazil vo vojne. Dohodol s ním stretnutie a vymysleli útok na svet moderných ľudí. Moderný svet napadla chrípka.

Ľudia nakupovali drahé tabletkové vitamíny, ale tie im nepomáhali. Lekári boli proti vírusu bezmocní, lebo to bol vírus, ktorý mohli premôcť len vitamíny zo zeleniny, a tej nebolo. Zmizla...

Ľudia začali v črepníkoch pestovať zeleninu, lebo von bola zima. Vymýšľali umelé skleníky, obetovali aj svoje drahé zariadenia v domoch a menili izby na záhrady.

Učebná požiadavka (analýza):

Analyzovať príčiny napadnutia ľudského organizmu chrípkou

Chápať rozdiel v umelom podávaní vitamínov a ich dodávaním do organizmu konzumovaním zdravého jedla

Kde a ako pestujete vy doma zeleninu?

Činnosť žiakov: diskutovanie k téme, analyzovanie

Pokračovanie príbehu:

Ľudia si chceli zeleninu dlhšie uchovať, a tak ju začali správne skladovať. Tiež začali zeleninu konzervovať, vyrábali zeleninové šťavy, šaláty. Už nebolo moderné jesť polievku zo sáčka, ale z čerstvej zeleniny.

Učebná požiadavka (syntéza):

Poznať spôsob skladovania jednotlivých druhov zeleniny, spôsob jej spracovania

Vedieť rozhodnúť, ktorý spôsob spracovania a skladovania je z hľadiska zachovania vitamínovej hodnoty zeleniny najvhodnejší

Činnosť žiakov (práca v skupinách): rozhovor, manipulácia so zeleninou, listovanie v receptoch na prípravu jedál zo zeleniny

Pokračovanie príbehu:

Kráľ „Chrípka“ z tejto zmeny v modernom kráľovstve, kde sa mu tak dobre žilo, úplne ochorel. Odsťahoval sa späť domov a navždy si sľúbil, že už nikdy neuzavrie prímerie s kráľom „Zeleninom“.

Lebo skrátka „Zelenina“ a „Chrípka“ nemôžu byť v priateľstve.

Učebná požiadavka (hodnotenie):

Ohodnotiť význam konzumácie zeleniny pre zdravie človeka.

Porozprávať o tom, aké sú hygienické zásady prevencie chrípky.

Činnosť žiakov: rozhovor, svoje vlastné skúsenosti s konzumovaním zeleniny, zjedenie prinesenej mrkvy, prípadne kalerábu

Záver vyučovacej hodiny: - zhrnutie učiva podľa kontrolných otázok učiteľa,

- pocity a hodnotenie svojej práce žiakmi,

- vyhodnotenie práce žiakov, ich aktivity

Návrh na využitie témy v medzipredmetových vzťahoch:

Slovenský jazyk - tvorenie viet s použitím názvov zeleniny, slohová práca o zelenine

Čítanie - hádanky o zelenine, čítanie textov z encyklopédie o zdraví o účinkoch konzumácie zeleniny na ľudský organizmus

Matematika - riešenie slovných úloh o zelenine

Vlastiveda - pestovanie úžitkových rastlín na Slovensku (čo sa v ktorej oblasti pestuje, čo sa pestuje u nás)

Výtvarná výchova - maľba zeleninového zátišia, prípadne modelovanie

Hudobná výchova - spev známej piesne Červené jablčko so zámenou jablčka za svoju obľúbenú zeleninu

4. Príprava na vyučovaciu hodinu podľa Bloomovej taxonómie cieľov

Keď sa učiteľ postupne naučí vytvárať zadania úloh podľa Bloomovej taxonómie, pochopí, že je to skutočne model, o ktorý sa môže oprieť, ak chce dosiahnuť celostný rozvoj osobnosti žiaka, teda nielen oblasť kognitívnu, ale aj afektívnu a psychomotorickú. Predstavme si, že by nám dali do rúk encyklopédiu, v ktorej by boli heslá náhodne usporiadané a chýbal by register. Či už ide o takto usporiadanú encyklopédiu alebo súbor našich vedomostí, sú užitočné len vtedy, keď si ich dokážeme vybaviť a využiť pri rozhodovaní, utriediť ich, vyhľadať medzi nimi v určitej situácii potrebné fakty. Teda keď máme rozvinuté schopnosti a zručnosti, ktoré sa podľa Bloomovej taxonómie premietajú do konkrétnych cieľov výučby.

Oproti tradičnému poňatiu vzdelávania založenom na výkladovej metóde, stavajú metódy humanisticky orientovanej edukácie žiakov do popredia afektívnu a psychomotorickú doménu. Afektívna doména sa týka pozornosti, záujmu, estetického cítenia, morálnych postojov. Do sféry psychomotorickej domény patria činnosti zmyslového vnímania, koordinácie pohybu.

V nasledujúcej príprave na vyučovací blok prírodovedy som sa snažila spojiť dva typy úloh - úlohy rozvíjajúce a zvládajúce. Zvládajúce úlohy predstavujú úlohy relatívne nenáročné, spadajú do kognitívnej domény. Z hľadiska Bloomovej taxonómie zahŕňajú väčšinou len vedomosti a porozumenie. Tvoria v podstate minimum, ktoré musia žiaci zvládnuť. Naopak rozvíjajúce úlohy sú tie, ktoré možno nezvládnu všetci žiaci stopercentne, ale ich posúvajú v individuálnom rozvoji vpred. Súvisia s ďalšími úrovňami kognitívneho rozvoja podľa Bloomovej taxonómie: aplikácia a najmä analýza, syntéza a hodnotenie. Tieto úrovne už zahŕňajú aj afektívnu a psychomotorickú doménu.

V príprave na vyučovaciu hodinu som postupovala v súlade medzi jednotlivými úrovňami rozvoja a štruktúrou vyučovacej hodiny a jej častí.

4.1 Ukážka prípravy na vyučovací blok

Predmet: Prírodoveda

Ročník: druhý

Tematický celok: Zo živej prírody- živočíchy

Učivo: Rozmanitosť živočíchov

Edukačné ciele: Získať ucelený pohľad na živočíšnu ríšu.
Vedieť triediť živočíchy do skupín podľa rozličných znakov na základe analógie a porovnávania.
Chápať správny vzťah človeka k živočíchom a potrebu ich ochrany.

Učebné pomôcky: Encyklopédia živočíchov, Manipulačný atlas zvierat, obrázky zvierat, výkresy, baliaci papier, kresliace potreby, magnetky, kartičky s pojmami, pracovný list, hudobná nahrávka zvukov zvierat

Metódy: pozorovanie, porovnávanie, rozhovor, napodobňovanie, heuristická metóda, vyhľadávanie, metódy kooperatívneho vyučovania, porovnávanie, názorná

Formy: hromadná, práca vo dvojici, individuálna

Motivačná časť

Učebné požiadavky: Chápať správny vzťah človeka k zvieratám a potrebu ich ochrany.
Rozdeliť prírodu na jednotlivé časti.
Pozorovať rozmanitosť živočíšnej ríše prostredníctvom napodobňovania jej členov.

Učebné úlohy: Porovnávajú seba a kamaráta.
Uvažuj o vzájomnom vzťahu človeka a prírody.
Zopakuj si, čo už vieš o delení prírody.
Napodobňuj živočícha.
Vpíš názov živočícha do doplnovačky, vyrieš tajničku.
Vymenuj hlavné znaky daného živočícha.

Priebeh (činnosť učiteľa, činnosť žiakov, metódy a formy práce):

Učiteľ nastolí problém: „Pozrite sa na seba a zistite, čím sa líšite? ”

Činnosť žiakov: porovnávanie vo dvojiciach (svoj vzhl'ad, oblečenie, záľuby, obľúbené jedlá...)

„Človek patrí do prírody, využíva ju pre svoj prospech, ale ju aj poškodzuje, znečisťuje. Mal by ju však chrániť a zveľaďovať.“ (krátky rozhovor o ochrane prírody)

„Zopakujme si, čo patrí do našej prírody.“

Činnosť žiakov: vyberanie správnych pojmov na kartičkách, dopĺňanie na magnetickej tabuli, vzájomné kontrolovanie

- živočíchy
  - rastliny
  - huby
- živá
- Príroda
- neživá
- voda
  - pôda
  - vzduch
  - piesok
  - kamene
  - nerasty

„To, o ktorej časti živej prírody sa dnes budeme učiť nám prezradí tajnička v doplnovačke.“

Činnosť žiakov: poznávanie živočíchov, napodobňovanie zvieracích zvukov, pohybu vybratého živočícha, dopĺňanie

(živočíchy sú na očíslovaných obrázkoch, žiak si jeden vyberie, napodobní ho, za pomoci učiteľa skúsi opísať jeho telo, prostredie, v ktorom žije, doplní názov živočícha do doplnovačky na tabuli, ostatní do pracovného listu)

Metódy a formy: pozorovanie, porovnávanie, rozhovor, heuristická metóda

Formy: práca vo dvojici, hromadná práca

Expozičná časť

Učebné požiadavky: Naučiť sa orientovať v encyklopédiách a atlasoch.
Spolupracovať v skupine a prezentovať svoju prácu.

Učebné úlohy: Vyhľadajte živočícha v encyklopédii a prečítajte si o ňom.
Pracuj na svojej časti úlohy.
Pomôž spolužiakovi v skupine.

Priebeh (činnosť učiteľa, činnosť žiakov, metódy a formy práce):

Činnosť učiteľa: rozdelenie žiakov do skupín, pomoc pri práci v skupinách

Vedúci každej skupiny vylosuje jedného živočícha (srna hôrna, kapor obyčajný, skokan zelený, včela medonosná, dažďovka obyčajná)

V encyklopédiách a manipulačných atlasoch zvierat žiaci vyhľadajú vylosovaného živočícha a pripravia o ňom všetky dôležité údaje. Vedúci skupiny rozdelia úlohy každému členovi skupiny podľa dohody a vlastného výberu:

- vyhľadávanie a diktovanie údajov,
- písanie textu,
- kreslenie ,
- vymyslenie básne,
- porovnanie s inými živočíchmi

Skupina vytvorí plagát, následne vedúci skupiny alebo iný vybraný člen prezentuje skupinovú prácu.

Vzájomné porovnávanie znakov jednotlivých živočíchov

Metódy: heuristická, kooptívneho vyučovania, názorná, porovnávanie

Formy: práca v skupinách, zmiešaná

Fixačná časť

Učebné požiadavky: Zhrnúť a logicky usporiadať rozdiely medzi členmi živočíšnej ríše.
Priradiť konkrétne znaky živočíchovi a zaradiť ho do skupiny podobných živočíchov.

Učebné úlohy: Napodobni pohybom živočícha, ktorého máš na obrázku.
Rozoznávaj prírodné spoločenstvo podľa jeho znakov
Zarad' sa do skupiny podľa danej požiadavky.
Vytvor spoločne so spolužiakmi mapu mysle.
Podávaj návrhy.

Priebeh (činnosť učiteľa, činnosť žiakov, metódy a formy práce):

Učiteľ rozvešanie plagáty znázorňujúce rôzne prírodné prostredie, slovne usmerňuje celú činnosť. (viď príloha 5)

Každý žiak si vylosuje jeden obrázok živočícha. Počas znenia hudby sa majú "ubytovať" do vhodného prostredia.

Nasleduje spoločná kontrola správnosti výberu prírodného prostredia pre jednotlivé živočíchov.

Ďalej učiteľ dáva slovné pokyny a žiaci vytvárajú skupiny živočíchov podľa zadanej podmienky:

- podľa počtu nôh (2, 4, bez nôh)
- podľa spôsobu pohybu (lieta, nelieta, plazí sa, behá, skáče)
- podľa vonkajšieho pokrytia tela (perie, srst', šupiny)
- podľa spôsobu rozmnožovanie (rodením živých mláďat, liahnutím)

Žiaci spoločne s učiteľom vytvoria mapu mysle.

Metódy: názorná, imitačná, kooperatívna, triedenie

Formy: hromadná práca v priestore, individuálna práca

Aplikačná časť

Učebné požiadavky: Dokázať samostatne porovnať dva živočíchy.

Vzbudiť záujem o čítanie literatúry o prírode.

Učebné úlohy: Vyber si dva živočíchy podľa vlastného výberu.

Vypracuj malý projekt, v ktorom živočíchy porovnáš.

Priebeh (činnosť učiteľa, činnosť žiakov, metódy a formy práce):

Učiteľ dané úlohy žiakom zadá ako samostatnú prácu na domácu úlohu.

Žiaci spracujú porovnanie dvoch živočíchov pomocou atlasu, encyklopédie (napíšu stručne hlavné rozdiely medzi vybranými živočíchmi, môžu nakresliť)

Diagnostická časť

Učebné požiadavky: Stotožniť vlastné pocity z práce na hodine prírodovedy so znakmi živočícha

Ohodnotiť svoju aktivitu, tvorivosť, hľadať možnosti svojho zlepšenia

Učebné úlohy: Doplniť meno živočícha do vety v pracovnom liste.

Uvažuj nad svojimi vlastnosťami.

Ohodnoť svoju prácu na vyučovacej hodine a vyber si hlavu leva.

Priebeh (činnosť učiteľa, činnosť žiakov, metódy a formy práce):

Žiaci si doplnia v pracovnom liste vetu:

„Dnes som sa cítil ako .....“ (doplnia živočícha)

Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov a rozdá každému hlavu leva - „kráľa zvierat“ ako odmenu za snahu po poznaní živočíšnej ríše. Hlava leva je: malá, stredná a najväčšia - podľa aktivity na vyučovaní a záujmu o preberané učivo.

Metódy: sebareflexia, sebahodnotenie, hodnotenie

Formy: individuálna, hromadná

4.2 Prínosy predloženej OPS pre prax v školách

Všetci učitelé věnují velkou část svých úvah tomu, jak dobře dělají svou práci. Učitel nemůže úspěšně splnit všechny požadavky, které jsou kladeny na vyučování bez plánování, organizování, sledování a hodnocení činnosti jednak seba samotného i svých žáků. Zamýšlela se při tom, či bylo učivo prezentované vhodnou formou, či byli žáci aktivně zapojeni do činnosti, či přispôsoval podľa potreby svoj prístup, či bral ohľad na individuálne potreby žiakov, či bol splnený výstupný štandard z daného učiva.

Ak majú byť splnené všetky vymenované kritériá efektívnej výučby, za ktoré horeuvedené môžeme považovať, učiteľ musí venovať veľký čas najmä príprave na vyučovanie. Práve tu vidím prínos mojej OPS, pretože dáva návod, ako čo najefektívnejšie pristupovať k tvorbe úloh pre žiakov. To, čo iní v praxi overili a dali tomu teoretickú podobu, ja osobne beriem ako veľkú pomôcku pre učiteľa. Práve Bloom a jeho kolektív nám - návodom pre formulácie cieľov a úloh podľa jednotlivých úrovní rozvoja - takúto poskytujú. Ak si ich teóriu učiteľ zvnútorní a hlbšie do nej prenikne, stáva sa príprava na vyučovanie preňho zábavou a skúškou tvorivosti, ktorú si je potrebné v našom povolání rozvíjať. Prínos Bloomovej taxonómie pre učiteľa je v efektívnom využívaní času pre prípravu i pre samotnú realizáciu výučby.

Keď som realizovala vyučovanie prírodovedy pomocou výkladovej metódy žiaci po istom čase unudene pozerali a na záverečné kontrolné otázky väčšina nevedela odpovedať. Potom som realizovala vyučovanie sprítomnením toho istého obsahu cez aktivitu žiakov pomocou prípravy podľa Bloomovej taxonómie a ich reakcie na to isté učivo boli úplne odlišné než na predošlej hodine. Vtedy som prevažne hovorila a demonštrovala obrázkovým materiálom učivo ja. Kontrolný testík na konci hodiny dopadol o polovicu lepšie ako na predošlej.

Prínos mojej predloženej OPS je v tom, že dáva učiteľovi akoby šablónu, ako pri aplikácii Bloomovej taxonómie do praxe postupovať a formulovať úlohy smerom k cieľu. Myslím, že je použiteľná tak pre učiteľov primárneho vzdelávania, ako i sekundárneho. Podľa môjho názoru, najväčším prínosom je pre začínajúcich učiteľov, ktorí hľadajú spôsoby, ako organizovať vyučovanie tak, aby zaujali žiakov, primáli ich k aktivite a dosiahli želaný výsledok.

ZÁVER

Škola so svojim vyučovacím procesom, učiteľ, spolužiaci, výrazne ovplyvňujú osobnosť žiaka najmä v mladšom školskom veku. V tomto veku sú deti vnímavé, relatívne ochotné a pohotové ku každej činnosti, sú ľahko formovateľné. Práve tieto vývinové osobitosti poskytujú veľké možnosti aj v procese vyučovania prírodovedy.

Učiteľ ako „spoluzodpovedný“ sprievodca rozvoja detí má veľké možnosti pôsobenia a ovplyvňovania. Aj napriek tomu, že nie je možné pripraviť deti na budúci život do detailov, môžeme im aspoň dať do rúk príručku ako sa v ňom zorientovať. Žiaci si v procese vyučovania na 1. stupni osvojujú nielen učebný obsah, ale aj spôsoby učebnej práce a postoje k nim. Prírodoveda je predmetom, ktorého obsahová náplň je úzko spätá s okolitým svetom a vychádza z bežného života.

Niekedy panuje názor, že učiť znamená čosi žiakom rozprávať a žiaci sa naučia veci z toho, čo počuli. Skutočnosť je oveľa zložitejšia. Najmä u malých detí sa stretávame s mnohými komickými príkladmi „neporozumenia“ slovnej inštrukcie a zapamätania si informácie. Na nich sa ukazuje, že efektívne učenie musí byť aktívnym procesom. Celkovo naše vedomosti existujú vlastne vo forme osobných verzí toho, čo sme sa učili. Vo vyučovaní prírodovedy je potrebné si uvedomiť, že ani učiteľ by nebol spokojný, keby ho niekto učil napríklad orientovať sa pomocou hviezd a on by nevedel, prečo by sa to mal vlastne učiť. Tak i u žiakov je potrebné rozvíjať hodnotiace myslenie a vnímanie učenia pre svoje potreby orientácie v bežnom živote.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

- BEŇUŠKOVÁ, J., DOUŠKOVÁ A. 1997. Vybrané kapitoly z didaktiky prvouky. PF UMB, Banská Bystrica. 1997. ISBN 80-8055-054-9
- BOROŠ, J. 2002. Úvod do psychológie. Iris, Bratislava. 2002. ISBN 80-89018-35-1
- DOUŠKOVÁ, A. Prvouka - učenie o sebe, prírode a spoločnosti. Rozvíjajúce vyučovanie v elementárnych triedach. 2001. Metodické centrum, Prešov. 2001. ISBN 80-8045-247-4
- JANÁKOVÁ, L. 1996. Tvorivá dramatika ako prostriedok motivácie. PFUMB, Banská Bystrica. 1996. ISBN 80-88825-79-2
- KARIKOVÁ, S. 2001. Osobnosť učiteľa a jeho interakcia so žiakmi. MC, Banská Bystrica. 2001. ISBN 80-8041-390-8
- KARIKOVÁ, S. 2002. Kapitoly z pedagogickej psychológie. Edis, Žilina. 2002. ISBN 80-7100-922-9
- KATUŠČÁK, D. 1998. Ako písať vysokoškolské a kvalifikačné práce. Stimul, Bratislava. 1998. ISBN 80-85697-82-3
- KOSOVÁ, B. 1995: Humanizačné premeny výchovy a vzdelávania. PF UMB, Banská Bystrica. 1995. ISBN 80-88825-00-8
- KOSOVÁ, B. 2000. Rozvoj osobnosti žiakov. Rokus, Prešov. 2000. ISBN 80-968452-2-5
- KYRIACOU, Ch. 1996. Kľúčové dovednosti učiteľa. Portál, Praha 1996. ISBN 80-7178-965-8
- MAREŠ, J. 1998. Styly učení žáku a studentu. Portál, Praha. 1998. ISBN 80-7178-246-7
- PASCH, M. a kol. Od vzdelávacieho programu k vyučovací hodine. Portál, Praha. 1998 ISBN 80-7178-309-9
- PETTY, G. 1996. Moderní vyučování. Portál, Praha. 1996. ISBN 80-7178-978-X
- TUREK, I. 2002. Učebné štýly a rozvoj schopností žiakov. Metodicko-pedagogické centrum, Banská Bystrica. 2002. ISBN 80-8041-423-8
- ZELINA, M. 1996. Stratégie a metódy rozvoja osobnosti. Iris, Bratislava. 1996. ISBN 80-967013-4-7

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 - Ročné obdobia

Príloha 2 - Ovocné stromy

Príloha 3 - Kráľ Zelenina

Príloha 4 - „Paláce zeleniny“

Príloha 5 - Prírodné spoločenstvá

Príloha 1- Ročné obdobia

Príloha 2 - Ovocný strom

Príloha 3 - Kráľ Zelenina

1. Napíš znenie tajničky.

1	F	A	Z	U	Ľ	A
2	Z	E	L	E	R	
3	Š	A	L	Á	T	
4	K	A	L	E	R	A
5	P	E	T	R	Ž	L
6	P	A	P	R	I	K
7	C	E	S	N	A	K
8	M	R	K	V	A	

Príloha 4 - „Paláce zeleniny“

Príloha 5 - Prírodné spoločenstvá

Spoločenstvo lúky

Spoločenstvo lesa

